

1844.

LEEWARDER

DINGSDAG

COURANT.

den 28 MEI.

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

PROVINCIE VRIESLAND.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 31 Mei des jaars 1844, des voormiddags ten 10 ure, zal, onder nadere approbatie, door den Heer Staatsraad Gouverneur der provincie Vriesland, of, bij deszelfs absentie, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, in de provincie Vriesland, aan het lokaal van het Gouvernement te Leeuwarden, worden aanbesteed:

1°. Het aanleggen en vervolgen van het in 1843 aangelegde Steen-oeverwerk ten westen en oosten van de uitmonding der Slenk op het Eiland Ameland, over de lengte van 325 ellen.

2°. Het driejarig onderhoud der Duinbeplantingen op het Eiland Ameland, loopende van den 1 Mei 1844 tot den laatste Mei 1847.

Deze aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

De bestekken, op welke de bovengemelde aanbesteding zal plaats hebben, zullen, boven en behalve aan het lokaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, en aan dat van het Gouvernement der provincie Vriesland te Leeuwarden ter lezing liggen, te 's Gravenhage in de voornaamste logementen; en voorts op alle zoodanige plaatsen alwaar gewoonlijk de bestekken van Waterstaats-werken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende acht dagen vóór de besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan en voorts nadere informatie te bekomen zijn bij den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat te Leeuwarden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,

Brengt bij deze ter kennis van alle belanghebbende Personen, welke bij onze vroegere kennisgeving van den 20 Februarij 1844, geplaatst in de Provinciale Friesche en Leeuwarder Couranten, van den 22 en 23 dier maand, zijn uitgenoodigd en aangemoedigd tot vervaardigen en inzenden van eenige voorwerpen van kunst en nijverheid, bestemd voor de in juli aanstaande te houden TENTOONSTELLING;

dat voor die Tentoonstelling zal worden ingerigt de groote Zaal van den Heer VAN DER WIELEN, in de Breedstraat te Leeuwarden;

dat de voorwerpen aan opgemeld Locaal, kosteloos aan het adres van de COMMISSIE VAN BEOORDEELING EN REGELING DER TENTOONSTELLING moeten worden ingezonden en overgebracht, van Donderdag den 13den tot en met Zaterdag den 22 Junij aanstaande, en wel des voormiddags van 10 tot 1 uur en des namiddags van 4 tot 6 uur.

dat na dien tijd geene goederen meer aangenomen zullen worden;

dat bij de inzending der voorwerpen, moet worden gevoegd een gesloten biljet, houdende naauwkeurige omschrijving van ieder voorwerp afzonderlijk; van den naam der Fabriek of Werkplaats en waar dezelve is gevestigd; van den naam en woonplaats des vervaardigers; van den prijs, voor welken ieder voorwerp verkrijgbaar wordt gesteld, indien men hetzelfde wil verkoopen, en welke opgave door den inzender behoorlijk verreekt moet zijn;

dat van dit inzendings-biljet gedrukte exemplaren zullen worden vervaardigd en op daartoe door belanghebbenden te doen aanvraag, gratis te bekomen zijn bij den Secretaris der Commissie, de Heer M. H. DE GRAAFF, Commies aan het Postkantoor te Leeuwarden;

dat aan de Inzenders behoorlijk *refu* zal worden afgegeven;

dat de vervaardigers der ingezonden voorwerpen, zoo lang de Tentoonstelling is opgesteld kosteloos den toegang tot dezelve zal worden verleend;

dat door de Commissie alle mogelijke zorg zal worden gedragen voor de ingezonden goederen, zonder zich verantwoordelijk te stellen voor schaden en na deelen buiten haar toedoen veroorzaakt.

Voorts worden de belanghebbenden herinnerd aan de kennisgeving in de Provinciale Friesche en Leeuwarder Couranten van den 22 en 23 Februarij 1844, volgens welke alle *gewone* voortbrengselen van kunst en nijverheid, van welken aard ook, hetzij in de Fabrieken, werkplaatsen of op eene andere wijze vervaardigd, kunnen worden ingezonden, onder kennisgeving tevens, dat alle voortbrengselen, welke aan de Commissie worden ingezonden, hoewel dezelve gering van waarde mogen schijnen, met genoegen zullen worden aangenomen; moettende deze eerste Tentoonstelling vooral ook strekken, om aan de ingezetenen een daadwerkelijk overzigt te geven, wat hier kan worden vervaardigd en verkrijgbaar is, en dus niet buiten de Provincie behoeft te worden gezocht.

Leeuwarden, De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
den 22 Mei 1844. VAN SIJTZAMA.

De middelprijzen van de in- en uitlandsche Tarwe en Rogge, waarnaar de zetting van den prijs van het Tarwe-, Rogge- en Zwitserschebrood moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 24 Mei 1844, te Leeuwarden, geweest als volgt:

Van de Tarwe per mudde . . . . . f 8.33.
Van de Rogge per last . . . . . - 160.50.

Leeuwarden, den 25 Mei 1844.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

PROVINCIE VRIESLAND.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 4 Junij 1844, des voormiddags ten tien ure, zal aan het Provinciaal Gouvernementshuis te Leeuwarden, in het openbaar, bij inschrijving op gezegelde biljetten en daarna bij opbod, worden aanbesteed, en zulks in zes onderscheidene perceelen met regt van cumulatie:

Het afschaffen, droogmaken en slachten der Vaart en Waterlossing, strekkende van of het Woudmansdiep, nabij Leeuwarden, door het Oud-deel, de Murk en de Windvaart tot in de Stadgracht te Doekum, lang 20,991 el, alsmede van de Juchemavaart beneorden Rinsumageest, lang 2099 el, benevens de uitbaggering eener Goul door de in deze Waterlossing vallende wijden en poelen.

Waarvan het Bestek inmiddels ter lezing zal liggen aan de Localen van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, te 's Gravenhage, en van de Provinciale Gouvernemenen van Vriesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Zuid- en Noord-Holland, alsmede ter Secretarijen van de gietenlijen Tietjerksteradeel en Dantumadeel, en verder op de gewone leesplaatsen in de Provincie.

Acht dagen vóór de besteding zullen de noodige aanwijzingen aan de gegadigden door den Algemeenen Opzigtter van dit werk worden gedaan; terwijl de na der verlangde inlichtingen te bekomen zijn bij den Heer Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat en den Heer Provincialen Ingenieur C. J. Belten, beide te Leeuwarden.

Leeuwarden, Commissarissen uit Gedeputeerde Staten van
den 10 Mei 1844. Vriesland, tot bevestiging van voorschre
ven Slattingswerk,

VAN BURMANIA RENGERS.
B. DORHOUT.

Aan de belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat de Workummer Trekvaart, voor het gedeelte loopende van Bolsward tot bij Parrega, uithoofde der slatting, te beginnen met Maandag den 3 Junij 1844, voor de scheepvaart zal zijn afgesloten.

Leeuwarden, Commissarissen uit Gedeputeerde Staten tot bevestiging der slatting van opgemelde Vaart,
den 25 Mei 1844. O. R. VAN ANDRINGA DE KEMPENAE.
W. W. BUMA.

GRIEKENLAND.

UIT DEN PIRAEUS, den 6 Mei. Het gesprek van den dag loopt tegenwoordig over de ontdekkingen van een geheim genootschap, hetwelk den naam van Grootte Broederschap (*megali adelphotits*) voert. Deszelfs voorstanders beweren, dat het alleen de handhaving van Griekenlands onafhankelijkheid en godsdienst ten doel heeft, maar anderen willen, dat men het daarmede op het omverwerpen der bestaande regering voorzien heeft. Hoe het zij, deze verbroedering schijnt wijd en zijd door Griekenland verbreid te zijn en hare takken tot zelfs in de Turksche provinciën uit te strekken. De Atheensche bladen deelen reeds stukken uit hare statuten mede, waarin, gelijk zich denken laat, niet regstreeks eene omwenteling, maar toch de bevestiging van het geloof en van geheel Griekenland als oogmerk vooruitgezet wordt. De eed, dien de leden afleggen, gelijkt naar dien der vrijmetselaren. Men beschouwt deze vereniging als eene voortzetting van het nu drie jaren geleden te keer gegane en vernietigde gezelschap der Philorthodoxen. De Nappisten of Russisch-gezinden verklaren openlijk met dit genootschap niets gemeens te hebben. Nog kent men geheel den omvang der verbroedering niet; maar, gelijk gezegd is, zij strekt zich tot in de afgelegenste Turksche provinciën uit.

De oppositie tegen het ministerie neemt met elken dag in krachten toe. Een enkel dagblad, de *Anamorphosis*, hetwelk men zegt door eenen zwager vanden minister-president geschreven te worden, verdedigt hetzelfde nog; zelfs de *Minerva*, die aanvankelijk scheen te wifelen, heeft zich onder deszelfs bestrijders geschaard. Deszelfs denkwijls openbaart zich in de provinciën. *Righas Palamides* is te Tripolizza in zegepraal binnengehaald en met lauweren bekroond, omdat men hem als een slagtoffer van het ministerie beschouwt. Te Nauplia wil men *Rhodios* tot afgevaardigde kiezen, doch slechts onder voorwaarde, dat hij het ministerie verlate.

ITALIE.

NAPELS, den 16 Mei. Uit de Provinciën bekomt men dagelijks treuriger berichten over het gebrek aan granen. De kooplieden zijn huiverig kunne ladingen koren en mals naar de zeesteden van Calabrie te zenden, uit vrees, dat de uitgehongerde menigte er zich met geweld meester van maken zal. De belte invoer van granen heeft zoowel op het schiereiland van Italie, als op Sicilie en Sardinie den achteruitgang van den graanbouw te weeg gebracht, daar er zich geen graanmarkt vormde, en derhalve ook niet voor den uitvoer geteeld werd, terwijl de ondervinding maar al te gevoelig leert, dat het in tijden van gebrek niet voldoende is, om de havens open te zetten, ten einde dadelijk den noodigen voorraad graan te bekomen.

ENGELAND.

LONDEN, den 22 Mei. Eergisteren zijn de besluiten tot het invoeren eener verandering in het bankstelsel, onlangs door den heer Peel voorgedragen, bij de Kamer der Gemeente in comité behandeld en doorgegaan. Alvorens had echter sir Robert nog eenige wijzigingen in zijne oorspronkelijke voordragt gemaakt; zoo wilde hij aan de bank van Engeland veroorloven, in zekere gevallen hare uitgiften te vermeerdere, wanneer die der landelijke banken, door bankroet, sluiting of overdragt verminderden; onder de metaal-waarde, waarop de bank van Engeland hare noten uitgaaf, wilde hij ook zilver toelaten, enz.

— Bezwaarlijk zou men zich immer hebben kunnen voorstellen, dat een vingschrift van eenen Franschen Prins aanleiding zou kunnen geven tot het op pensioen brengen van een aantal Engelsche zee-officieren, en evenwel kan dit ligtelijk het geval worden. De brochure van den Prins de Joinville doet zoo zeer het gewigt gevoelen van het belang, hetwelk er voor Engeland in gelegen is, om zijne marine, niet slechts voor zoo veel het materieel, maar ook voor zoo veel het personeel betreft, in geduchten staat te onderhouden, dat sir Charles Napier, in eene der laatste zittingen van het huis der gemeenten, teruggekomen is op een onderwerp, hetwelk hij al meermalen tot groot ongenoegen der admiraliteit behandeld had. Hij heeft zich namelijk op nieuw beklagd over den hoogen onderdom van een groot gedeelte der officieren bij de Engelsche marine, en over het nadeel, hetwelk bij het eventueel ontstaan van oorlog, hiervan te vreezen zou zijn. Ziet men de rollen in, zeide hij, zoo bevindt men dat wij slechts 25 schouten-bij-nacht van nog geen 65 en 15 van nog geen 60. Van de 200 kapiteinen, die men op de rollen telt, zijn er 30 van tusschen de 70 en 75 jaren, 48 van tusschen de 65 en 70 jaren, 60 van tusschen de 60 en 65 jaren en 51 van onder de 60; de jongste van allen telt 52 jaren.

— Aan de fondsenmarkt waren gisteren de omvattingen zeer beperkt. De Engelsche fondsen hebben niet gevarieerd, op tijd is zelfs niets gedaan. De Spaansche hebben zich 1 pct. verbeterd door sommige speculatoire inkoop. Portugesche onveranderd. Hollandsche iets williger. In Grieksche niets gedaan. Van Zuid-Amerikaansche waren de Braz. zeer vast; meest alle overige lusteloos en slaauw, met onbeduidende affaire.

— Uit Lissabon zijn berichten tot den 13 dezer. De schorsing der habess corpus-acte zou denkelijk den 23sten, bij het weder vergaderen der Cortes, ophouden. Allen die, ten gevolge van den jongsten opstand, alleen op vermoeden gegrepen waren, zijn in vrijheid gesteld, terwijl de overigen eerlang te regt moesten staan. Driehonderd te Almeida krijgsgevangenen gemaakte soldaten waren te Lissabon aangebragt, en zouden waarschijnlijk bij andere korpsen ingedeeld worden. Costa Cabral, de eerste minister, verkeerde in een zwakken staat van gezondheid; men dacht zelfs dat hij zou aftreden, en door zijnen broeder, Silva Cabral, opgevolgd worden.

— Men vindt in de Kaapsche papieren eenige bijzonderheden omtrent het doel der komst van het schip *Brasillie* te Natal, in het vorige jaar. Het is bekend hoe dat vaartuig toen door de Engelsche autoriteiten werd afgewezen, in de vooronderstelling dat zijne verschijning het gevolg was van politieke kuiperijen tusschen de Boeren en personen in Holland. Thans was men overtuigd dat de afzending in verband stond met de zucht van eenige Hollandsche families, om in de behoefte aan godsdienstig onderwijs in de kolonie Natal te voorzien, tot welk einde de proponent Ham, vergezeld van zijn gezin, derwaarts is gezonden. Daar niemand aan land heeft mogen komen, kon men ook geene opheidering geven, en is de heer Ham, na van Mozambique naar Madagascar, en van daar naar Delagoabaai gezworven te hebben, eindelijk genoodzaakt geweest op deze laatste plaats te verblijven, tot dat hij de Boeren van zijne aankomst kon verwittigen en de noodige middelen erlangen om tot hen te komen. 's Mans wederwaardigheden zijn nog daardoor vermeerdert dat hij zijne huisvrouw en kind (welk laatste gedurende den overtocht geboren was), tijdens deze omzwervingen door den dood verloren heeft. Des te beklagelijker zal men de doorgestane verdrietelijkheden vinden, als het waar is wat de gemelde papieren zeggen, namelijk dat, ware de *Brasillie* aan de Kaap geland, en het doel der zending behoorlijk ontwikkeld geworden, geene de minste hinderpalen in den weg gelegd zouden wezen.

NEDERLANDEN.

MAASTRICHT, den 23 Mei. De pogingen der beide advocaten, welke in hooger beroep den appelant *Linjes*, op eene even sierlijke, als bekware wijze hebben verdedigd, zijn met den gewenschten uitslag bekroond geworden. Het Hof heeft in de zitting van heden den veroordeelden vrijgesproken van de klage tegen hem ingebragt. Bij het in deze geveldde arrest is geoordeeld: dat de beklagde, in zijn zoo veel geruchts gemaakt hebbend raadsel, klaarlijkelyk de regering der Nederlanden bedoeld heeft, dat echter daardoor in geenen deele is bitgemeakt dat hij Z. M. den Koning persoonlijk heeft willen honen, smaden en lasteren; dat onder eene constitutioneele regering niet kan worden aangenomen dat onder het woord GOVERNEMENT, de Koning bedoeld is, te meer nog omdat in de grondwet de ministeriele verantwoordelijkheid is vastgesteld en in dat staatsstuk de niet-verantwoordelijkheid en de onschendbaarheid des Konings ligt opgesloten; zoodat er geene termen bestonden om de bepaling van art. 1 der wet van 1 Junij 1830, op den beklagde toe te passen. Deze uitspraak heeft in het algemeen op de ingezetenen van dit gewest eenen aangename indruk gemaakt en men kan niet nalaten hier den meesten lof toe te zwaaijen aan de leden van het Hof van Limburg, die daardoor getoond hebben gezond verstand en regtskennis en regtvaardigheid te paren.

's GRAVENHAGE, den 22 Mei. Uit de gisteren bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingekomene officiële opgave, nopt den uitslag der inschr. van

Al deze acten, in zoo verre daarbij handelingen van vrijwillige juridische voortzetting, sijn met een *Notarisschap*, in onderscheiding van een *Notarisambt*, waarbij de bedrjvers persoonlijk gezag is toegekend, wel is waar in een omvassend verband; de taal, gedurende de eeuwen de Latijnsche, de vrij algemeene ongeletterdheid der bejegelaars, en andere uitgevers van publieke acten, de meerendeels solemneele en gelijkmatige stijl, pleiten onwederprekelijk voor derzelver opstelling door deskundigen; terwijl voor zoo veel noodig in velen van het doen opstellen; door een *scriba jussu*, of op eene soortgelijke wijze wordt gezorgd, of, in andere, veelrijds aan het einde, een of andere naam onder de getuigen voorkomt met de bijvoeging *Notarius*. Van eene andere zijde echter sijn deze acten geen eigenlijk *notariele* te noemen, in den engeren zin, welken dit woord heeft verkregen. De groote omvang van een onderwerp, waarbij een eenigzins volledige verzigt van al de gemelde soorten van acten met derzelver geschiedkundigen oorsprong, en onderscheidene regtsgevolgen, zoude gegeven worden veroorlooft den Schrijver niet, hierover uit te weiden. Hij bepaalt zich alleen bij de opmerking, dat deze acten de *gezegde vermelding* van derzelver opmakers, en de *verschijning* van één of meer belanghebbenden, voor dezelven missen, welke beide punten echter, met het volkomen geformuleerde opstel der acten, de kenmerken van het *Notarissambt* inhouden, en de authenticiteit aan de *notariele* acten hebben doen verliezen. Over dit onderwerp heeft Mr. G. DE VRIES AZ. gehandeld in zijne belangrijke Inleiding voor de toelichting der Wet op het *Notarissambt* van Mr. P. MAAS.

De Schrijver, zijn onderwerp nog meer willende bepalen, zegt alleen het oog te hebben op de invoering van het *Keizerlijk* en *Apostolisch Notariaat* als een *RAGALE*, met de Romeinsche regtsbeginselen omtrent de *tabelliones* (*), en andere verwante officianten van onderscheidene benaming.

Hierbij heeft men in de tweede plaats, en vooral op te merken, dat men tot dus verre geen onderscheid hoegenaamd heeft gemaakt tusschen de vier hoofddeelen, waarin onze landstreken, voor de tijden van Keizer KAREL V, voorkomen:

- 1°. het Sticht of de landen der Bisschoppen van Utrecht;
- 2°. die der Graven van Holland;
- 3°. die der Graven, later Hertogen van Gelre; en
- 4°. Het overschot der Oude Zeelanden of het *vrije Friesland*.

Deze worden afzonderlijk beschouwd.

1°. Omtrent het Bisdum van Utrecht kan de Schrijver uit eigen nasporing eene niet onopmerkelijke reeks van officiele stukken doen kennen. Zij loopt van het einde der XIII eeuw tot aan de *immatriculatiën* van 1606, ingevolge eene Chronologische Lijst van eenige Notarissen, op openbaar gezag aangesteld in het Sticht van Utrecht. Deze aaneengeschaafde Lijst, welke voor uitbreiding vatbaar is, (als eene Bijlage bij des Schrijvers Bijdrage gevoegd,) doch nu reeds ook, behalve de namen van zoodanige *openbare* Notarissen (*), welker Keizerlijke of Apostolische aanstelling (*constitutio*) voor sommigen wel aannemelijk, doch nog onbewezen is, aanzienlijk mag genoemd worden, bewijst onwederprekelijk, dat het *Notaris-Ambt* in het Sticht ongeveer gelijktijdig is ingevoerd, als in de meer oostelijk of zuidelijk liggende deelen van het Rijk, alwaar de instelling na het *interregnum* der XIII eeuw; en alzoo waarschijnlijk na 1273 te stellen is.

Beide de jaartallen der oudste den Schrijver bekende, op Duitschen rijksofdom verledene acten, namelijk die van 1292 bij OSTERLEY in *das Deutsche Notariat* 1842, aangehaald, en van 1297 in Utrecht voorkomende, de laatste van ERMERTUS HEYNRICI DE TRAJECTO, vallen onder het Rijksofbestuur van ADOLF VAN NASSAU.

Sinds de vroegste tijden was het Sticht eene door de Frankische Vorsten, en later door de Duitsche Keizers begunstigde plaats, zoo wel als een steunpunt en bolwerk voor Friesland. De betrekking der Utrechtsche Bisschoppen tot het Rijk was in den regel meer innig dan die van de Graven van Holland. De vroegere instelling van het Notaris-Ambt in het Bisdum is daarvan een nieuwe blijk.

Immers wanneer men de lange reeks van in het Sticht, door Keizerlijke of Apostolische Notarissen verledene acten vergelijkt met het geringe aantal derzelven, in Holland en Zeeland voorkomende, en waarvan de oudsten tot eene bijzondere categorie behooren, dan wordt men genoopt zich af te vragen, of de invoering van dit Notaris-Ambt in laatstgemelde landschappen wel zoo vroeg dagteekent, als op het wereldlijk territorium der Bisschoppen, en of MAYAR zich wel zoo stellig zoude vergist hebben, indien hij in stede van *les Pays-Bas* had geschreven *la Hollande*?

Dat deze benaming ook te algemeen is, kan daaruit blijken, dat in Friesland nimmer, en in Utrecht en Gelderland slechts tijdelijk, onder het bestuur van Bisschop DANIEL in het Sticht en onder KAREL DEN STOUTE over laatstgemeld landschap, het Bourgondische Huis voorkomt geregeerd te hebben.

SIMON VAN LEEUWEN schreef in zijn *Roemsch Holl. Rechts*, in 1678: „het gebruik van niterste willen te maken in deze (Hollandsche) landen is niet boven twee honderd jaren oud,” en echter beschouwde men steeds de testamentmakerij als de ziel van het Notarisschap; daarbij spreekt gemelde Schrijver van het Leydsche Stadregt, als op de scabinele Testamenten bij uitsluiting verwijzende.

De Heer NERVEN heeft ter beantwoording der voorvermelde vragen tijd noch moeite aan zijne nasporingen gespaard en opzettelijk meer dan drie duizend in landsche Charters en Beschelden doorgezien, en hem is geen enkele formeel *notariele* acte in Holland, onder het Hollandsche of Henegouwsche Huis voorgekomen, terwijl die onder het Beijersche zeer gering in aantal zijn.

Words vervolgd.

MAANSVERDUISTERING VAN DEN 31 MEI 1844.

Volgens de ecliptische tafelen van de *Kanter* vindt men op dezen tijd de middel volle Maan des avonds ten 11 ure 51 min. middelbaren tijd, en dien der ware volle Maan of oppositie in den loopkring ten 11 ure 12 min, berekend op de poolshoogte van Leeuwarden 53° 11', hebbende het middelpunt van de doorsnede der aardklootschaduw 22° 2' zuider declinatie; — maans afnemende zuider breedte 19,08; — maans uurloop 37,97; — zons uurloop 9,39; — maans uurwinst 35,58; — maans horizontale parallaxis 61,17; — zons horizontale parallaxis 0,14; — maans middellijn 16,70; — zons middellijn 15,80; — den hoek van den oppositie-cirkel met den breedte-cirkel ten Westen, en dien van den maansweg met de loodlijn op den oppositie-cirkel en beneden de loodlijn 3° 51'; — den straal der aardklootschaduw 46,27; — en den standhoek 8° 15' ten Oosten van den meridiaan.

Uit de figuur, volgens deze berekening ontworpen, blijkt, dat het algemeen begin zal plaats hebben ten 9 ure 32 min.

Het begin der totale verduistering ten 10 ure 35 min.

Het midden der verduistering ten 11 ure 14 min.

Het begin der verlichting ten 11 ure 52 min.

Het algemeen einde der verduistering ten 12 ure 55 min.

Eerste raking der Maan aan de schaduw 85° beneden het toppunt der schaduw ten Westen, of 95° beneden dat der Maan ten Oosten.

De totale verduistering begint 115° beneden het toppunt der schaduw en dat der Maan ten Westen.

De verlichting begint 134° beneden het toppunt der schaduw en dat der Maan ten Oosten.

Laatste raking op 101° beneden het toppunt der schaduw ten Oosten, of 78° beneden dat der Maan ten Westen.

De middelpunten der Maan en der schaduw hebben dezelve hoogte ten 9 ure 50 min.

De Maan komt in den vertikaal der schaduw ten 11 ure 19 min.

Grootheid der verduistering 16 duim over de zuidzijde.

K. MOEZELAAR.

MAANSVERDUISTERING.

In den nacht tusschen 31 Mei en 1 Junij dezès jaars zal er eene totale Maansverduistering plaats hebben, die, bij eenen helderen hemel, geheel bij ons zal kunnen gezien worden.

Den middelbaren tijd der ware oppositie vind ik voor Leeuwarden den 31 Mei 's avonds 11 uur 13 min. 17 sec. De maans afnemende zuiderbreedte is alsdan 18° 56' 15; — maans uurloop 37° 51' 9; — zons uurloop 9° 23' 6; — maanswinst 35° 28' 13; — maans radius 16' 44" 11; — zons radius 15' 47" 7; radius der schaduw 46,299; — maans horizontale parallaxis 61' 16" 4; — zons horizontale parallaxis 8' 6; — de schijnbare helling van den maansweg met de ecliptica 5° 20' 44" 4; — de zuider declinatie van het middelpunt der schaduw 22° 2' 14", en de standhoek 8° 14' 56" ten Oosten van den algemeenen meridiaan.

(*) De Romeinsche *tabelliones*, aanvankelijk niet op openbaar gezag aangesteld, hielden een actenwinkels of *Statio* op het Forum.

(†) De bijvoeging *publicus* houdt niet noodwendig het bewijs der Keizerlijke of Apostolische aanstelling in; zij toont enkel aan, dat deze Notarissen niet als Klerken of Secretarissen in de bijzondere dienst van dezen of genen uitsluitend stonden.

Verder vind ik het begin te Leeuwarden naar den middelbaren tijd, den 31 Mei 's avonds ten 9 uur 32 min. 23 sec.

Het begin der totale verduistering 10 uur 37 min. 34 sec.

Het midden 11 uur 16 min. 16 sec.

Het begin der verlichting 11 uur 54 min. 57 sec.

Het einde den 1 Junij, 's morg. 0 uur 58 min. 9 sec.

De grootheid 15 duim 42 min.

De Maan komt het eerst in de schaduw der aarde 50° beneden haar toppunt, beoosten haren vertikaal, en verlaat dezelve weer 68° beneden haar toppunt, ten Westen van haren vertikaal.

Onder verschillende omstandigheden zal deze verduistering zichtbaar zijn in geheel Europa, behalve het noordelijke deel van Rusland en Lapland; verder in het grootste deel van Asia, geheel Afrika en Zuid-Amerika, het oostelijkste gedeelte van Noord-Amerika en de westelijke helft van Australie. In Brazilië zal het begin bij de maans opgang gezien worden. Meer westwaarts zal men de Maan zien opkomen bij het begin der totale verduistering, en in de lengte van Panama en verder in de Atlantische zee komt zij op, bij het einde der totale eclips, zoo dat daar en verder westwaarts niets van de totale verduistering te zien valt.

In het Westen van Australie, het Zuidwesten van China en verder noordwaarts in Azie, zal men de Maan zien ondergaan bij het begin der totale verduistering.

In Hindoestan, Tartarije, Europeesch Rusland enz. zal men de Maan zien ondergaan bij het begin der verlichting, terwijl eindelijk in Perzie, Europeesch Rusland enz. de verduistering geheel geëindigd zal zijn bij den ondergang der Maan.

Rinsumageest, Mei 1844.

M. A. GEMA.

DE PROVINCIALE COMMISSIE VAN ONDERWIJS in Friesland zal hare gewone Zomer-Vergadering houden op den 17 en 18 Junij aanstaande. Allen, die verlangen alsdan eenig examen voor haar af te leggen en van hun voornemen ten minste veertien dagen vooraf kennis gegeven hebben aan den Schoolopziener van het District, binnen hetwelk zij wonen, worden uitgenoodigd, zich op laatstgenoemden dag, den 18 Junij e. k., des morgens ten 8 ure, te vervoegen op het Gouvernementshuis te Leeuwarden.

De Secretaris der Provinciale Commissie van Onderwijs in Friesland,
J. H. BEHRNS.

Op den 13 Mei 1844 heeft CORNELIA ANTONIUS SICCAMA, Weduwe van KLAAS JACOBS DOORNBOOS, Landbouwersche te Engwierum, voor ons Kantongeregter van het kanton Dockum, de verklaring afgelegd, dat zij Handligting verloor van haren Zoon KORNELIS, oud 21 jaren, tot de geheele ontvangst, de uitgave van en beschikking over zijne inkomsten, het sluiten van Verhuringen, het Bebouwen zijner Landerijen en het uitoefenen van zoodanige bedrijven als daartoe noodzakelijk zijn.

De Kantongeregter voornoemd,
P. KUIPER SCHONEGEVEL.

In den jare achttien honderd vier en veertig den achttienden Mei, heb ik JELLE ANNES NIJSLOOT, Deurwaarder bij het Provinciaal Gerechtshof van Friesland, zitting houdende te Leeuwarden, wonende aldaar, ter instantie van *Wijbe Willems de Vries*, arbeider, wonende te Stiens, *Pieter Willems de Vries*, arbeider en *Marijke Willems de Vries*, Weduwe *Pieter Lieuwes van der Pol*, arbeider, beide wonende te Sint Anna Parochie, het regt om in dezen gratis te procederen verkregen hebbende bij vonnis van de Arrondissements Regtbank van den een en twintigsten Februarj 1800 drie en veertig, constituerende tot Procureur in dezen Mr. CATHARINUS CORNELIUS CHRISTIANUS WARMOLTS, Procureur bij het Provinciaal Gerechtshof van Friesland en Arrondissements Regtbank te Leeuwarden, aldaar woonachtig.

Uit kracht van het verlot verleend bij vonnis door de Arrondissements Regtbank te Leeuwarden, den tweeden April 1800 vier en veertig behoorlijk geregistreerd.

VOOR DE DERDE MAAL GEDAGVAARD:

TJEERD WILLEMS DE VRIES, haast gewoon hebbende te Stiens, doch thans sedert meer dan vijf jaren zonder eenig berigt van zijne woonplaats verwijderd, zonder volmagt te hebben nagelaten of order op het beheer zijner zaken te hebben gesteld, om na een termijn van drie maanden en wel op Dingsdag den derden September achttien honderd vier en veertig, des voormiddags ten tien ure te compareren, ter audientie van de Arrondissements Regtbank te Leeuwarden, ter gewoner plaatse van deszelfs teregtzittingen, in het locale van het provisioneel Paleis van Justitie, staande op de Wisjedwinger aldaar, ten einde in persoon of door iemand zijnerwege van zijn aanwezen te doen geblijken, bij gebreke waarvan verder door mijne requiranten zal worden voort geprocedeerd, ten einde door de Regtbank zal worden verklaard dat er regtsvermoeden van het overlijden van gedaagde bestaat, en wel sedert den twaalfden November 1800 en twaalf, zijnde de laatste dag waarop van zijn aanwezen geblijkt.

Aangezien Gedaagde, broeder der Eischers, op den 12 November 1812 is uitgetrokken als Remplacant voor *Folkert Folkerts Rinsma* te Hallum, en bij de Fransche armée is ingelijfd geworden, zonder volmagt nagelaten te hebben of order op zijne zaken te hebben gesteld, en zonder dat er eenig berigt van zijn leven of dood is ingekomen, sedert dien tijd, blijken acte van bekendheid op gemaakt voor den Notaris J. A. SCHAAFF te Stiens en getuigen, den 7 Maart 1843, behoorlijk geregistreerd.

Aangezien er alzo meer dan vijf jaren zijn verlopen, sedert het vertrek van *Tjeerd Willems de Vries*, zonder dat er bewijs van zijn aanwezen of overlijden is ingekomen.

Aangezien er mitsdien regtsvermoeden van het overlijden van Gedaagden *Tjeerd Willems de Vries* bestaat, en de Eischers als zijne eenige Broeders en Zusters, er belang bij hebben, dat zulks door deze Regtbank worde verklaard.

Afschrift van deze Dagvaarding, welke ingevolge voorschreven vonnis mede in de Staats- en Leeuwarder Courant zal worden geplaatst, heb ik aangeplakt aan de voornaame deur van de Vergaderplaats van de Arrondissements Regtbank te Leeuwarden, en aan het Huis der Grietenij Leeuwarderdeel te Leeuwarden, en heb ik mede afschrift dezès gelaten aan den Heer Officier bij voornoemde Regtbank, die het oorspronkelijke met *gezien* heeft geteekend.

Kosten en debet, behalven Zegel en Registratie, twee Gulden vijf en negentig Cents, als:

Exploitatie..... f 0,75
Schriftloon..... - 1,20
Aanplakken Visa. - 0,90
Repertoire..... - 0,10

f 2,95

Gezien bij mij Officier bij de Arrondissements Regtbank te Leeuwarden,

(get.) A. IJPEIJ.

Endebet geregistreerd te Leeuwarden zonder renvooyen, den achttienden Mei achttien honderd vier en veertig, deel zeven en twintig, folio acht en zestig, recto vak zes, verschuldigd voor regt tachtig Cent, makende met acht en dertig opcenten, een Gulden tien vijftiende Cent.

De Ontvanger,
(get.) KEMPENAER.

*. Getrouwd:
Sneek, JOHANNES L. ZEEPHAT, en
den 19 Mei 1844. TRIJNTJE H. DIJKSTRA, Wed. E. W. MUURLING.

*. Getrouwd:
Leeuwarden, F. JANSSEN, van Bosum, en
den 25 Mei 1844. T. FERWERDA, van Leeuwarden.

*. Getrouwd:
Dragten, L. O. KIJLSTRA, en
den 26 Mei 1844. W. VAN DER MEER.

Enige kennisgeving.

*. Heden verloor zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER TITIA DIJKSTRA, geliefde Echtgenoot van Berlikum, den 18 Mei 1844. S. W. OSINGA.

*. Op den 20 Mei 1844, is te Leeuwarden van eenen welgeschapenen Zoon bevalen, de Hoog Wel Geborene Vrouwe SARA SUSANNA ENGELN, geboren CATS.

*. Heden morgen is van een' welgeschapenen Zoon bevalen, de Hoog Wel Geborene Vrouwe JOHANNA HENRIETTE REINOEW VAN RIJSSINGA, geboren VAN BORLENS.

Leeuwarden, den 21 Mei 1844.

*. Bevalen van van een' Zoon M. MAAS, geb. ONKIDES.

Maklum, den 23 Mei 1844.

*. Heden beviel van eenen Zoon P. D. TANJA, geliefde Echtgenoot van Vrouwen Parochie, den 23 Mei 1844. A. v. d. WAL.

Enige kennisgeving.

WOUDSEND, den 23 Mei 1844. Heden morgen beviel voorspoedig van eenen Zoon ALIDA SWALVE, geliefde Echtgenoot van

Enige kennisgeving.

*. Heden verloor zeer voorspoedig van een' Zoon ANTJE J. BREEUW. SMA, Echtgenoot van

Witmarsum, den 23 Mei 1844.

J. S. BUWALDA.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.